

Список литературы

1. Шмелев Д.Н. Введение // Способы номинации в современном русском языке. - М.: Наука, 1982. - С. 3-44.
2. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики. - М.: Наука, 1973. - 280 с.
3. Лотте Д.С. Основы построения научно-технической терминологии. - М.: Изд-во АН СССР, 1961. - 142 с.

Одержано 10.05.11

УДК 001.11:165.744

В.Т.Кирильчук, доц., канд. філ. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Гуманістична спрямованість науки

В статті розглядається спрямованість науки на розвиток людини, її творчих здібностей, культури, мислення.

гуманізм, детермінація, знання, культура, наука, практика

Розвиток сучасного наукового знання, що за своїм характером є інтегральним, вимагає подальшого поглиблення суміжних досліджень у науці. Інтегративні процеси в сучасній науці роблять необхідним міждисциплінарний, комплексний підхід до досліджуваних проблем. Такий підхід стає однією з головних особливостей розвитку науки в сучасних умовах, оскільки в його основі лежать глибокі якісні перетворення в практиці науково-технічного і соціального прогресу, що зумовлює зміцнення зв'язків між різними структурними рівнями об'єктів, прискорення темпів пізнавальних процесів.

Складний і взаємозалежний характер сучасного суспільного розвитку обумовлює зміни не лише в змісті, а й у структурі пізнання, виникнення його нових напрямків і рівнів. З'являються особливі напрямки досліджень, які виступають міждисциплінарними, комплексними як за характером, так і за використаними засобами.

Разом з тим виникає необхідність не лише виявлення для дослідження нових комплексних проблем, а й аналізу, що передбачає глибокий зв'язок науки з людиною, її єдність з культурою в цілому, людське призначення наукових знань, їхню культурну цінність. На шляху такої інтеграції культури і науки найбільше виявляється гуманістична спрямованість наукових досліджень, набуває сьогодні не лише теоретичного, а й зростаючого практичного значення.

Характер і спосіб функціонування науки в суспільстві обумовлені не лише потребами технічного розвитку, інтересами матеріальної практики, а й більш загальними цілями культурного порядку. Наука в своєму розвитку також виявляє формуючий вплив на характер і зміст усіх культурних процесів у суспільстві, породжуючи при цьому якісно нову культурну ситуацію. Зміст наукового знання, характер розвитку в суспільстві можна правильно зрозуміти і всебічно розкрити, якщо врахувати входження науки в загальний культурний контекст. Тому важливо розкрити також соціокультурний механізм функціонування науки, визначити її загальнокультурну значимість, цінність з точки зору історичної перспективи.

Наука не лише співвідноситься з культурою, а й відноситься до неї. Інакше кажучи, — наука має власну культурну сутність, оскільки освоєння людиною об'єктивного світу (процес творення "другої природи") власне і є вираженням культури.

У сучасних умовах наука все більше перетворюється із засобу технічного прогресу, в органічну частину соціального і культурного розвитку, що охоплює не лише ставлення людини до природи, а й її ставлення до інших людей і до самої себе. Тут поєднуються технологічні, культурні та гуманістичні потенції науки.

Результатом цього процесу є зростання продуктивності суспільної праці, причому не лише за рахунок нової техніки, а й за рахунок її поєднання з підвищенням культури праці. Тому технічне застосування наукового знання виступає культурною силою, культурним феноменом, оскільки воно одночасно є і процесом розвитку самої людини. Безпосереднім завданням науки є досягнення об'єктивно правильного знання про дійсність і на основі цього — створення більш ефективних та доцільних засобів і джерел виробництва матеріальних благ. Однак ні знання самі по собі, ні матеріальні блага не є метою розвитку людини. Вони слугують лише основою для вирішення фундаментальнішого завдання — всебічного розвитку людських сутнісних сил.

Система знань входить у культуру тією мірою, якою вони розмежовуються в творчій діяльності — у виробництві, в мистецтві тощо, тобто в будь-якій сфері освоєння людиною дійсності. Як процес виробництва нового знання, наука тим самим є виробництвом людини як суб'єкта культурно-історичного процесу. Цей суб'єкт має формуватись не як функція власної професійної діяльності, а як цілісна особистість, як представник суспільства, тобто універсально.

Розкриваючи за допомогою науки закономірності природного і суспільного розвитку, перетворюючи на цій основі суб'єктивні умови своєї праці і спілкування, люди створюють такі форми життєдіяльності, які мають відповідати їхньому культурному призначенню. Лише усвідомлення і практична реалізація дійсно культурної потреби людини в науці надає її розвитку справді гуманістичного характеру. У зв'язку з тим, що наука орієнтується на розвиток творчого потенціалу людини, вона стає органічним компонентом культури, а також фактором, що визначає тип цієї культури. Все це надає науці гуманістичної орієнтації. Не тільки наука детермінує культуру, а й культура впливає на появу у науки нової якості — гуманістичної спрямованості. Гуманістична спрямованість науки є джерелом могутніх моральних стимулів наукової творчості.

Наука в сучасних умовах характеризується тим, що чим далі, тим більше вона стає співвідсною з людськими потребами, що виражаються не лише у вигляді соціальних цілей, а й безпосередньо. Досягається це завдяки підвищенню ролі людини як суб'єкта наукової діяльності. Крім того, наука все більше проникає не лише в суспільне, а й індивідуальне життя людини, суттєво перетворюючи його. В результаті цього наука стає ще більш залежною від суспільства, але разом з тим цей зв'язок індивідуалізується, набуваючи особистісного характеру.

Перед людством всім ходом об'єктивного розвитку історії поставлено завдання, від вирішення якого залежить і майбутнє науки — змінити соціальну спрямованість розвитку науки і зробити її органічним елементом гуманістично орієнтованої культури. Наука дедалі більше стає тією культурною силою, яка в поєднанні з художньо-практичним освоєнням світу і поглибленням моральних засад суспільства виступає одним із найважливіших і найнеобхідніших факторів не тільки перетворення зовнішніх умов людської життєдіяльності, а й творчого розвитку самої людини, її потреб і здібностей. Тісний внутрішній інтегративний зв'язок між розвитком індивіда та розвитком сучасної, науки стає в даний час очевиднішим.

Наука для людини — лише така гуманістична орієнтація створює основу для оцінки науки з точки зору її впливу на людину, підпорядкування її іманентних цілей загальній меті соціального розвитку, в яких реалізація сутнісних сил людини стає

самоціллю. Тому виникає питання не лише про цінності наукової істини, а й про її ціну, причому "точкою відліку" тут знову є людина.

Наука все більше перетворюється в своєрідний епіцентр культури, дедалі активніше впливає на подальший її розвиток і одночасно є складовою частиною, необхідною передумовою розвитку самої людини.

Все це дає підстави зробити висновок про те, що наука, спрямована на розвиток сутнісних сил людини, є феноменом культури. Звідси орієнтир науки на розвиток людини, її творчих здібностей, культури мислення. Наука тим самим є явищем величезного культурного значення, що докорінно змінює всю систему людських зв'язків з природою і людини з людиною.

Список літератури

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: - К.: 1996. В 2-х т. – К.: 1993. – Т.1.

В статье рассматривается направленность науки на развитие человека, его творческих способностей, культуры мышления.

In the article the orientation of science on a human development, his creativity, a culture of thinking is considered.

Одержано 10.05.11

УДК 001.11:165.744

В.Т.Кирильчук, доц., канд. філ. наук.

Кіровоградський національний технічний університет

Логічна структура науки

В статті розглядаються основи, закони, основні поняття, теорії, ідеї, які є складовими елементами логічної структури науки.

закони, елементи, ідея, наука, об'єктивне, структура, теорія

Наука як система знання виконує логічні функції. Тоді, коли наука існувала в формі нерозчленованого цілого, у неї взагалі не могло бути ніякої логічної структури, тому що не було створено чітких наукових теорій з певною структурою, системою доказів та ін. Фіксація деяких фактів, геніальні здогадки, фантастичні уявлення — от що становить зміст нерозчленованої науки. Логічну структуру наука стала набувати, коли з неї почали виділятися окремі галузі з відносно строгими науковими теоріями.

Набуття наукою логічної структури передбачає насамперед чітке визначення предмета її вивчення, особливості якого багато в чому визначають науку.

Оскільки науки відрізняються за предметом., мірою зрілості розвитку, можна говорити про своєрідність логічної структури кожної науки. Для логіки ж наукового дослідження надзвичайно важливо виявити логічну структуру побудови науки взагалі. Ця структура буде, носити певною мірою характер ідеалу, до якого має прагнути наука в своєму розвитку.